

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Městského soudu
v Praze

ke sp. zn. 4 T 2/2019

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněných

Ing. P. L., nar. ***, trvale bytem ***,

Ing. L. H., nar. ***, trvale bytem ***,

Ing. P. S., nar. ***, trvale bytem ***, a

právnícké osoby **S. P. a.s.**, IČ: ***, se sídlem ***,

dovolání

proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 2021 sp. zn. 9 To 26/2021, a to v rozsahu, v jakém jím bylo rozhodnuto o odvoláních podaných proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2020 sp. zn. 4 T 2/2019 v té části, v níž byli pod bodem A. II. obvinění Ing. P. L., Ing. L. H. a Ing. P. S. uznáni vinnými a byl jim uložen trest a jímž byla dále pod bodem B. obviněná právnícká osoba S. P. a.s. zproštěna podané obžaloby,

a to jednak ve vztahu k obviněným Ing. P. L., Ing. L. H. a Ing. P. S. z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu, neboť v napadeném rozsudku rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a rozhodnutí soudu spočívá na nesprávném právním posouzení skutku,

jednak ve vztahu k obviněné právnícké osobě S. P. a.s. z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu, neboť napadeným rozsudkem bylo zamítnuto odvolání státního zástupce proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. b) trestního řádu, přestože rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, byla ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a rozhodnutí soudu spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku.

Odůvodnění

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2020 sp. zn. 4 T 2/2019 byli v bodě A.II), za tam vymezené jednání vztahující se ke skutku souvisejícímu s veřejnou zakázkou „Revitalizace trati C. n. C. –T.“, obvinění Ing. P. L. a Ing. L. H.

uznání vinnými přečinem porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea první trestního zákoníku a obviněný Ing. P. S. pak zločinem zjednáni výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a při veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku.¹ Nálezací soud však oproti obžalobě v tomto bodě nedovodil, že by tito obvinění svým jednáním naplnili také znaky zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 5 trestního zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku. U obviněného Ing. P. L. současně na rozdíl od obžaloby v žalovaném jednání neshledal naplněnými ani znaky přečinu podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první a druhá trestního zákoníku a v případě obviněného Ing. P. S. pak nedovodil znaky přečinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 alinea první a druhá trestního zákoníku a zločinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 2 trestního zákoníku. Zbývá doplnit, že všem obviněným byly uloženy v rozsudku specifikované tresty.

2. Co se týká obviněné právnické osoby S. P. a.s. (dále jen „S.“), ta byla v bodě B.) zmíněného rozsudku pro tam vymezené jednání, ve kterém byl spatřován jednak zločin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 5 trestního zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku a jednak přečin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první a alinea druhá trestního zákoníku, obžaloby zproštěna podle § 226 písm. b) trestního řádu. Důvodem byla skutečnost, že soud neshledal trestnost v jednání obviněného Ing. P. L. ani jiných osob citovaných v § 8 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o TOPO“). Z hlediska podmínky přičitatelnosti tedy nemohl vyvodit ani trestní odpovědnost uvedené právnické osoby. Z pohledu podaného dovolání je však významnou ta skutečnost, že podle závěru nálezacího soudu obviněné právnické osobě S. nesvědčily podmínky pro zproštění trestní odpovědnosti z důvodu vymezeného v § 8 odst. 5 zákona o TOPO.

3. Proti uvedenému rozsudku podali státní zástupce, obvinění a poškození odvolání. Státní zástupce tak učinil – pokud jde o čtyři shora uvedené obviněné – do výroku o vině pod bodem A.II) a do navazujících výroků o trestech, a současně do zprošťujícího výroku pod bodem B.). V odvolání, stručně řečeno, vytýkal, že kromě přisouzené právní kvalifikace bylo namísto posoudit jednání uvedených obviněných fyzických osob i podle dalších ustanovení trestního zákoníku ve smyslu podané obžaloby. V návaznosti na to dovozoval, že nebyly dány důvody pro zproštění obžaloby obviněné právnické osoby S.

4. Vrchní soud v Praze o podaných odvoláních rozhodl nyní napadeným rozsudkem ze dne 11. 10. 2021 sp. zn. 9 To 26/2021. Dílčím způsobem přitom vyhověl pouze odvoláním poškozených a státního zástupce. Konkrétně k odvolání státního zástupce rozsudek Městského soudu v Praze zrušil podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 trestního řádu pouze ve výrocích o uložených trestech, a podle § 259 odst. 3 trestního řádu rozhodl ohledně obviněných Ing. P. L., Ing. L. H. a Ing. P. S. následujícím způsobem. Obviněného Ing. P. L. odsoudil k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání

¹ Pouze na okraj je vhodné dodat, že v případě jednání pod bodem A.I) nálezací soud rozhodl o vině obviněných Ing. P. L., Ing. A. B., Ph.D., Ing. P. K., Ph.D. a Ing. H. M., a to v souvislosti s jejich aktivitami vztahujícími se k jiné veřejné zakázce „Technicko-provozní studie – Technická řešení VRT“. Proti tomuto výroku však dovolání nesměřuje.

18 měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 3 let, k peněžitému trestu ve výši celkem 500.000 Kč sestávajícímu ze 100 denních dávek po 5.000 Kč, a k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu a člena statutárního orgánu v obchodních korporacích na dobu 3 let. Obviněného Ing. L. H. odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání 9 měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 18 měsíců, k peněžitému trestu ve výši celkem 125.000 Kč sestávajícímu z 50 denních sazeb po 2.500 Kč, a k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu a člena statutárního orgánu v obchodních korporacích na dobu 1 roku. Obviněného Ing. P. S. pak odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání 2 let, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 3 let, a k peněžitému trestu ve výši celkem 75.000 Kč sestávajícímu se ze 150 denních sazeb po 500 Kč.

5. Co se týká trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 5 trestního zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, oba soudy jeho kvalifikaci vyloučily s odkazem na chybějící úmyslné zavinění. Nastínily přitom, že by bylo možno uvažovat o zavinění maximálně ve formě nedbalostní, která však z hlediska naplnění subjektivní stránky uvedeného trestného činu nepostačuje. V této souvislosti soud prvního stupně mj. konstatoval, že sice nebylo vyloučeno, aby předmětná veřejná zakázka spočívající ve zpracování projektu stavby a výkonu autorského dozoru projektanta při realizaci stavby byla spolufinancována z evropských zdrojů (tedy aby do žádosti o podporu byla v budoucnu zahrnuta i veřejná zakázka na projektovou dokumentaci), v praxi se tak ale dělo jen velmi výjimečně. Předmětem takového spolufinancování totiž bývala spíše samotná realizace stavby. Za takového stavu věci nelze v jednání obviněných dovést, že by věděli, že předložením nepravdivého dokumentu mohou ohrozit rozpočet Evropské unie, a s tímto byli srozuměni. Odvolací soud se s takovým závěrem ztotožnil a dodal, že projekční práce jsou vždy hrazeny z národních zdrojů. Zopakoval, že jakkoli není vyloučeno zpětně žádat o dotaci z fondů Evropské unie, uvedený postup v praxi údajně není častý. Nelze tedy dojít k závěru, že obvinění byli srozuměni s možností, že zakázka na projektovou dokumentaci bude hrazena z fondů Evropské unie. Nad rámec uvedeného soudy doplnily, že i pokud by bylo možno dovést úmyslné zavinění, jednání obviněných bylo natolik vzdáleno od dokonání, že by se mohlo jednat pouze o přípravu, která však u uvedeného zločinu trestná není.

6. Ze shora uvedeného vyplývá, že soudy argumentaci obžaloby a navazujícího odvolání, v jejichž rámci bylo požadováno přísnější právní posouzení jednání obviněných fyzických osob pod bodem A. II. a současně bylo vytýkáno zproštění obžaloby obviněné právnické osoby S., nepřisvědčil. S jejich závěry se však nelze ztotožnit.

7. Z pohledu řešené trestní věci je stěžejní vztah obou složek úmyslného zavinění k problematice spolufinancování vyhlášené veřejné zakázky z evropských zdrojů. Tato otázka nebyla soudy posouzena správně, neboť v předkládané věci se nelze ztotožnit s jejich argumentací, pokud – i přes existenci listinných důkazů a přesto, že obvinění v části svých výpovědí připustili jisté povědomí o tom, že veřejné zakázky na projektové práce a autorský dozor vyhledávané v daném období Správou železniční dopravní cesty, státní organizací (dále jen „SŽDC“)² mohou být spolufinancovány

² Od 1. 1. 2020 došlo zákonem ke změně názvu na Správa železnic, státní organizace.

ze zdrojů EU – dospěly k závěru, že takové povědomí a úmyslné zavinění ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku bylo v případě veřejné zakázky „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ vyloučeno.

8. Nejprve je vhodné předeslat, že smyslem podaného dovolání na podkladě uplatněných dovolacích důvodů není podrobně rekapitulovat výpovědi jednotlivých obviněných. Z hlediska hodnocení věci je nicméně vhodné se k těmto výpovědím alespoň krátce vyjádřit, a to především z důvodu jejich zasazení do kontextu souvisejících listinných důkazů, které validitu výpovědí obviněných zpochybňují.

9. Pokud jde konkrétně o obviněného Ing. P. L., ten nejprve v přípravném řízení ke svému povědomí o způsobu financování předmětné veřejné zakázky „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ uvedl, že se jednalo o prostředky zadavatele, přičemž pro ně nebyl rozdíl, zda jsou hrazeny ze Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“) či odjinud. Domníval se, že tato veřejná zakázka byla součástí Operačního programu doprava 1 či Operačního programu doprava 2 (dále jen „OPD“)³ s tím, že pokud by bylo dílo dokončeno do roku 2015, tak by bylo součástí OPD 1. V rámci hlavního líčení svou výpověď pozměnil a uvedl, že naopak věděl, že uvedená zakázka nebude financována ze zdrojů Evropské unie, neboť byla navržena projektová dokumentace k financování ze zdrojů SFDI, což má vyplývat z interních dokumentů SŽDC (údajně z nějaké interní tabulky SŽDC).

10. Takto pozměněná výpověď obviněného, která byla podkladem pro skutková zjištění soudů je nicméně ve zjevném rozporu s dalšími provedenými důkazy. Z listinných materiálů totiž vyplývá, že informace o způsobu financování předmětné veřejné zakázky z OPD 2 určená pro uchazeče byla jednoznačně uvedena ve výzvě k předmětné veřejné zakázce a opakovaně v dalších částech zadávací dokumentace, přičemž obviněný se s těmito dokumenty prokazatelně seznámil. Tyto dokumenty byly vydány právě až v době páchání trestné činnosti. Až v zadávací dokumentaci (a nikoli dříve) přitom mohl být způsob financování jednoznačně vymezen, neboť zde již mohl zadavatel vycházet z projednání v Centrální komisi Ministerstva dopravy a ze schválení celé akce včetně způsobu financování náměstkem ministra dopravy (tedy zda bude dán předpoklad spolufinancování z evropských zdrojů a z jakého programu). Dokument, na který následně v hlavním líčení odkazovala zástupkyně obviněné právnické osoby S., tedy příloha záměru projektu z 28. 2. 2014 - tabulka „Bilance plánovaných investičních potřeb a zdrojů financování“, nebyla součástí zadávací dokumentace. Tou byla pouze textová část záměru projektu. Tento záměr projektu byl zpracován společností S. dne 28. 2. 2014 a z logiky věci předcházet schválení záměru projektu na Ministerstvo dopravy a rozhodnutí, zda uvedený projekt bude realizován a z jakých zdrojů. Pravidla pro tvorbu, předkládání a schvalování záměru projektu popisuje listinný důkaz, konkrétně směrnice č. V-2/2012 Ministerstva dopravy, která vymezuje, že teprve po schválení záměru projektu Ministerstvem dopravy a Centrální komisí ministerstva dopravy jsou SFDI a SŽDC informovány písemně dopisem 1. náměstka ministra se schvalovací doložkou, kde je uvedena výše celkových investičních nákladů a číslo I.⁴ Ve schválení záměru projektu 1. náměstkem ministra Mgr. M. F. ze dne 1. 9. 2014 byly vymezeny celkové investiční náklady ve výši 999.973.000 Kč a rovněž skutečnost, že se předpokládá financování z rozpočtu SFDI (234.951.000 Kč) a spolufinancování z prostředků OPD (765.022.000 Kč). U SFDI

³ Jedná se o operační program financovaný z evropských fondů.

⁴ Jedná se o číslo zahrnující celou akci, tedy jak přípravu, tak realizaci stavby.

potažmo SŽDC se ve smlouvě o poskytnutí finančních prostředků od SFDI pro SŽDC uvedené následně projeví tak, že uvedená akce doposud financovaná v rozpočtu SFDI z tzv. globální položky se přesune do jmenovitých akcí, kde je již přímo uveden předpoklad spolufinancování z příslušného evropského fondu. Právě na základě této informace pak SŽDC postupuje při vyhlášení a realizaci veřejných zakázek spojených s danou akcí, tedy na základě uvedeného při vyhlášení veřejné zakázky popíše zdroj financování a následně žádá o dotaci. Nicméně již u globálních položek je Ministerstvem dopravy a centrální komisí podle uvedené směrnice V-2/2012 průběžně sledován seznam podakcí na základě zpráv investora (SŽDC) a z tohoto seznamu ministerstvo vyřadí akce, které nelze financovat z prostředků Evropské unie v rámci příslušného operačního programu a o tom vyrozumí investora (SŽDC). To se přitom ohledně předmětné akce „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ nestalo, a tedy tato akce z financování z prostředků Evropské unie vyřazena nebyla.

11. Výše uvedené skutečnosti vyplývající z listinných důkazů jsou poněkud obsáhle zdůrazňovány především z toho důvodu, že všichni obvinění jako osoby na zakázce zainteresované si byli uvedeného procesu velmi dobře vědomi. Věděli rovněž to, že původní záměr projektu má zejména vést, kromě vymezení požadavků na přípravu realizace akce a hodnocení ekonomické efektivity akce, k určení předpokládaných celkových investičních nákladů akce, a že způsob financování akce je možné definitivně určit právě až po jejím schválení a registraci. Rozčlenění souhrnných investičních zdrojů tak bylo v původním záměru projektu popsáno pouze orientačně, neboť ho určovalo až následně ministerstvo, potažmo SFDI. V době jednání popsaného v obžalobě, tedy v první polovině roku 2015, již obviněný Ing. P. L., obviněná právnická osoba S., ale také zbývající dva obvinění, znali konkrétní způsob financování předmětné veřejné zakázky, a to na základě informací uvedených ve vyhlášené veřejné zakázce a v pokynech pro dodavatele, což byly informace jim přímo určené. Ostatně uvedené informace byly snadno ověřitelné i ve zveřejňovaných smlouvách mezi SFDI a SŽDC, a taktéž na webových stránkách SFDI.

12. Co se týká obviněného Ing. P. S., ten byl zaměstnancem zadavatele přímo odpovědným za vyhlášení veřejné zakázky, přičemž právě on zpracoval výzvu pro uchazeče v předmětné veřejné zakázce a celou zadávací dokumentaci, a právě on do výzvy pro zadavatele uvedl, že zakázka bude spolufinancována z prostředků Evropské unie. Neučinil tak svévolně, ale na základě požadavkového listu, podkladů (opět se jednalo zejména o schválení záměru projektu 1. náměstkem ministra dopravy ze dne 1. 9. 2014) a skutečnosti, že spolufinancování předmětné veřejné zakázky z prostředků Evropské unie bylo stanoveno v rozpočtu SŽDC na základě smlouvy SŽDC a SFDI na předmětné období. Administrátor veřejné zakázky u SŽDC (právě obviněný Ing. P. S.) ani nemohl svévolně určovat uvedený způsob financování veřejné zakázky, protože tento byl vytyčen právě tím, jakým způsobem bylo v rozpočtech SŽDC předpokládáno financování daných výdajů, tedy nákladů na veřejné zakázky. Sama SŽDC nemohla vyhlašovat veřejné zakázky, u kterých by neměla zajištěno rozpočtové krytí díla buď z národních zdrojů (SFDI) nebo evropských zdrojů (přičemž tyto byly vždy nejprve předfinancovány ze zdrojů SFDI). Obviněný Ing. P. S. si byl dobře vědom skutečnosti, že celá akce „C. n. C. – T.“, a to i její část spočívající ve veřejné zakázce na projekt stavby a autorský dozor, má být spolufinancována ze zdrojů Evropské unie, rovněž z toho důvodu, že právě on v podkladech pro zpracování výzvy samotný předmět veřejné zakázky stanovil tak, že kromě zpracování projektu stavby a autorského dozoru bylo předpokládáno, že dodavatel zpracuje také

projektové žádosti o finanční podporu z OPD včetně všech jejich příloh, a bude objednateli nápomocen při tzv. „monitoringu“ projektu, zejména pak v oblastech plnění indikátorů OPD. V rámci projektové žádosti pak musí být deklarovány i všechny náležitosti výdajů, na které je požadováno spolufinancování z evropských zdrojů, zejména tedy potvrzení toho, že se jedná o výdaje způsobilé. Ostatně obviněný sám své povědomí o skutečnosti, že předmětná veřejná zakázka má být spolufinancována ze zdrojů Evropské unie, připustil i v rámci své výpovědi. V této mj. uvedl, že si myslí, že se mohou inkasovat prostředky z fondu sdružení nebo EU. Dodal nicméně, že akce „C. n. C. – T.“ byla až 28. v pořadí, a již před vyhlášením veřejné zakázky věděli, že peníze z EU na projektovou činnost nezůstanou. Opatřené listinné důkazy nicméně uvedené tvrzení obviněného o pořadí stavby, na kterou údajně nebudou finanční prostředky, vyvrací.

13. Konkrétně se jedná o sdělení Ministerstva dopravy května a června roku 2020 s přílohami, které shrnuje informace a doklady k 11 akcím z původních 28, o kterých hovořil obviněný Ing. P. S., přičemž se jedná o akce, které nakonec byly Ministerstvem dopravy vybrány k realizaci.⁵ Těchto 11 akcí bylo nebo stále je realizováno, byl u nich dán předpoklad spolufinancování ze zdrojů Evropské unie na všechny jejich části, bylo ze strany SŽDC požádáno o proplacení nákladů na tyto veřejné zakázky na projekty stavby a autorský dozor z OPD 1 či OPD 2, a tyto byly u většiny proplaceny. Z uvedených akcí přitom byla část z 11 veřejných zakázek na projekty stavby a autorský dozor vyhlášena dokonce až po vyhlášení veřejné zakázky „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ (konkrétně například veřejná zakázka „Revitalizace trati B. – Z.“). Není tedy zřejmé, co obviněný myslel oním pořadím staveb, neboť akce a v ní obsažená veřejné zakázka „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ rozhodně nebyla upozaděna ani prioritou, ani termínem vyhlášení, ani termínem realizace. Z uvedených důkazů tedy naopak vyplývá, že byl dán předpoklad spolufinancování uvedené veřejné zakázky z evropských zdrojů a bylo reálné předpokládat, že k takovému financování i dojde.

14. Pokud jde o výpověď obviněného L. H., rovněž ta je vykládána v tom smyslu, že má dokládat chybějící povědomí o způsobu financování veřejné zakázky. Obviněný nicméně k problematice znalosti financování veřejných zakázek od SŽDC v rámci výsledku potvrdil přinejmenším to, že je mu známo, že zadavatel může obdobnou zakázku financovat jak z národních zdrojů, tak i ze zdrojů evropských.

15. Z hlediska časových souvislostí vyplývajících z provedených listinných důkazů je zapotřebí shrnout, že ohledně předmětné akce „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ a její součásti, tedy i veřejné zakázky na projekt stavby a autorský dozor, bylo vždy uvažováno a odpovědnými orgány SŽDC, SFDI a Ministerstva dopravy předpokládáno a schváleno spolufinancování ze zdrojů Evropské unie, přičemž vzhledem k času se měnil pouze konkrétní předpokládaný operační program (OPD 1, poté OPD 2). V době vypracování záměru projektu, který je obviněnou právnickou osobou S. datován dne 28. 2. 2014, nebyly v textu průvodní zprávy této přípravné dokumentace žádné závazné zmínky o způsobu financování. Na základě tohoto záměru projektu došlo k předložení projektu ke schválení na Ministerstvo dopravy a až v této fázi bylo rozhodováno o tom, zda vůbec bude projekt (akce) realizován a z jakých prostředků. Rozhodnutí ministerstva bylo sděleno SFDI a SŽDC již shora zmiňovaným schválením

⁵ Společně s projektem „C. n. C. – T.“, s nímž byla trestná činnost obviněných spojena, jich bylo 12.

záměru projektu 1. náměstkem ministra Mgr. M. F. ze dne 1. 9. 2014, kde byl vymezen také předpoklad spolufinancování celé akce (a to včetně veřejných zakázek na přípravné práce) ze zdrojů Evropské unie. V samotném vyhlášení předmětné veřejné zakázky ze dne 14. 4. 2015 a v pokynech pro dodavatele z téhož dne pak již bylo uvedeno, že se předpokládá spolufinancování z prostředků Evropské unie – Fondu soudržnosti v rámci OPD na léta 2014-2020 a částečně z prostředků České republiky – SFDI. Vzhledem k tomu, že veřejná zakázka byla vyhlášována již v době běhu operačního programu OPD 2, bylo logicky předpokládáno a uváděno spolufinancování právě z tohoto operačního programu. Ministerstvo dopravy, SFDI a rovněž SŽDC jako organizace podřízená právě Ministerstvu dopravy již v tomto období měly připravovat a začít realizovat akce, které budou následně z uvedeného operačního programu financovány, což se v daném případě i stalo. Uvedené je doloženo například zprávami Ministerstva dopravy, které jako řídicí orgán operačního programu uvedlo k úspěšnosti programu ve „Výroční zprávě za rok 2015 OPD 2014-2020“ v bodě 5. b) na straně 49 zprávy, že: *„Vzhledem k vyhlášení výzev koncem roku 2015 je pokrok v realizaci projektů ke konci roku 2015 nulový. První projektové žádosti budou předloženy v roce 2016. Přes zpoždění v zahájení realizace OPD však realizace řady projektů byla zahájena již v roce 2015. Tyto projekty jsou zatím předfinancovány z rozpočtu SFDI.“* Lze tedy shrnout, že v době vyhlášení veřejné zakázky věděli jak zástupce zadavatele (obviněný Ing. P. S.), tak i zástupci uchazečů o veřejnou zakázku (obvinění Ing. L. H. a Ing. P. L., potažmo obviněná právnická osoba S.), že veřejná zakázka by měla být spolufinancována z operačního programu OPD 2 a že protiprávním jednáním spočívajícím v nezákonné dohodě soutěžitelů a ve sjednání výhody některým uchazečům o veřejnou zakázku, za které je soudy uznány vinnými, budou poškozeny nejen finanční zájmy České republiky zastoupené SŽDC a SFDI, ale i finanční zájmy Evropské unie, která může veřejnou zakázku spolufinancovat.

16. Oba soudy dále v rámci odůvodnění svých rozhodnutí mj. konstatovaly, že nelze předpokládat, že se obvinění Ing. L. H. a Ing. P. L. ve fázi zpracování a podání nabídky vůbec zamýšleli nad tím, zda se i nabídka obsahující jejich čestné prohlášení předkládá jako jeden z podkladů při podání žádosti o poskytnutí dotace a zda tak mohou či nemohou ohrozit finanční zájmy Evropské unie. Současně podle soudů nelze předpokládat, že obvinění uvažovali nad tím, z jakého zdroje může být zakázka financována, věděli-li, že jejich odběratelem bude SŽDC. Mj. i to má podle soudů vylučovat jejich úmyslné zavinění k trestnému činu poškození finančních zájmů Evropské unie. Takové právní úvahy však nelze akceptovat. V podstatě jimi totiž soudy vyvíňují obviněné proto, že jim mělo být lhostejno, koho svým protiprávním jednáním poškodí, zda tedy pouze národní zdroje (za což byli odsouzeni) nebo i zdroje evropské (což nebylo soudy shledáno), neboť za veřejnou zakázku, která získala obviněná právnická osoba S. v rozporu se zákonem, dostali zapláceno přímo od SŽDC. Jakkoliv lze připustit, že obviněným mohlo být lhostejné, zda je veřejná zakázka spolufinancovaná z evropských zdrojů nebo pouze ze zdrojů národních, nelze z uvedeného vyvozovat, že obvinění jako osoby obeznámené se způsobem jejího financování (viz výše) nebyli srozuměni s tím, že jejich protiprávním jednáním spočívajícím ve sjednání výhody jednomu ze soutěžitelů a uzavření nezákonné dohody soutěžitelů může dojít k poškození finančních zájmů Evropské unie v případě náhrady nákladů z evropských fondů.

17. K tvrzení soudů, podle kterých obdobné veřejné zakázky na projekt stavby a autorský dozor při stavbě byly v daném období spolufinancovány z evropských fondů jen výjimečně, lze předně uvést, že takový závěr v žádném případě nevyklučuje přinejmenším srozumění obviněných, že veřejná zakázka „Revitalizace trati C. n. C. – T.“, která byla vyhlášena jako spolufinancována z evropských zdrojů, bude z těchto zdrojů i skutečně hrazena. Dovojuje-li přitom v reakci na to odvolací soud, že listinná dokumentace k oněm 11 obdobným zakázkám z přibližně stejného období⁶ má naopak prokazovat, že tento typ veřejných zakázek evropských zdrojů v podstatě spolufinancován nebyl (neboť spolufinancována byla jenom jedna veřejná zakázka), jde o závěr zjevně rozporný s opatřenými a provedenými důkazy.

18. Obdobné veřejné zakázky zadavatele SŽDC za dané období, které se týkaly právě projektů do 1 miliardy Kč připravovaných v roce 2014 a jež měly být realizovány, pokud možno ještě během OPD 1, byly popsány ve shora zmíněných sděleních Ministerstva dopravy z května a června roku 2020. Ministerstvo dopravy se vyjadřovalo přímo k těmto konkrétním veřejným zakázkám na projekt stavby a autorský dozor (nikoliv k jiným veřejným zakázkám spojeným s těmito akcemi, tedy například realizace stavby, zajištění BOZP atd.). Ministerstvo dopravy přitom mj. sdělilo, že zadavatel konkrétních zakázek v době zadávání uváděl předpoklad spolufinancování Evropské unie na základě plánování financování dané akce v rámci rozpočtu SFDI, kdy prostřednictvím SFDI je v rámci OPD poskytováno spolufinancování staveb ze zdrojů Evropské unie. Předmětné obdobné veřejné zakázky na „projekt stavby a autorský dozor“ byly vyhlášeny s předpokladem spolufinancování z evropských fondů a následně ohledně nákladů na tyto veřejné zakázky bylo požádáno ze strany SŽDC o jejich proplacení z evropských fondů, což se také v 8 případech i stalo. Z uvedených dokumentů tedy vyplývá, že žádosti o dotace SŽDC v daném období podávala na celé projekty v rámci OPD 1 či OPD 2 a v nich žádala proplacení nákladů na řadu veřejných zakázek spojených s těmito projekty. Jednalo se o veřejné zakázky na projekt stavby a autorský dozor, realizaci stavby, zajištění prvků publicity projektů spolufinancovaných z fondu soudržnosti Evropské unie a BOZP. Je tedy vyloučen závěr, že by se žádosti o dotaci týkaly pouze následné realizace stavby. Z uvedených veřejných zakázek podrobně rekapitulovaných nalézacím soudem v odstavci 245. odůvodnění jeho rozsudku byly čtyři veřejné zakázky spolufinancovány ex-post z OPD 1, z nichž tři následně i ex-ante z OPD 2, čtyři veřejné zakázky byly spolufinancovány ex-ante z OPD 2, u jedné veřejné zakázky bylo požádáno o dotaci, ale výdaje byly shledány nezpůsobilé, u jedné veřejné zakázky dosud nebyly výdaje uplatněny, ačkoliv veřejná zakázka byla součástí žádosti o dotace, a u jedné veřejné zakázky pravděpodobně nedošlo k jejímu začlenění do žádosti od dotaci.

19. Za zmínku v této souvislosti stojí například údaje poskytnuté Ministerstvem dopravy k veřejné zakázce „Revitalizace trati K. V. dolní nádraží – J.“, kterou realizovala rovněž obviněná právnická osoba S. Předmětem veřejné zakázky bylo kromě zpracování projektu stavby a zajištění autorského dozoru i zpracování žádosti o zařazení stavby do spolufinancování z prostředků EU – fondu OPD. Žádost SŽDC o dotaci pak v daném případě obsahovala stejně jako ve všech ostatních případech žádost o proplacení, a to jak projektu stavby, tak realizace stavby. Veřejnou zakázku realizovala S. jako vedoucí společník, a tedy podílela se na zpracování uvedené

⁶ Jde o oněch 11 zakázek zmíněných výše v pasáži věnované vyjádření obviněného Ing. P. S. Dokládají, že v předmětném období veřejné zakázky na projekt stavby a autorský dozor při stavbě z evropských zdrojů spolufinancovány byly.

žádosti o dotaci. Z hlediska aktuálně projednávané trestní věci je pak významné, že již v době zadání této veřejné zakázky v měsíci říjnu 2014 si společnost S., resp. obviněný Ing. P. L., který za ni jednal a účastnil se zadávacího řízení, byli vědomi, že obdobné veřejné zakázky SŽDC jsou spolufinancovány z evropských fondů a že dokonce mají jako dodavatel povinnost zpracovat v dané věci žádost o dotaci na všechny uplatňované náklady z veřejných zakázek zadaných SŽDC v rámci tohoto projektu, tedy i náklady na veřejnou zakázku na projekt stavby a autorský dozor. Obdobná situace nastala i v případě aktuálně projednávané veřejné zakázky „Revitalizace trati C. n. C. – T.“, přičemž v dokumentaci k veřejné zakázce, kterou zpracoval obviněný Ing. P. S. dne 4. 2. 2015, bylo předpokládáno mj. i zpracování projektové žádosti o finanční podporu z OPD 2. Uvedený požadavek na zpracování projektové žádosti o finanční podporu z OPD 2 pak byl vtělen do smlouvy o dílo na předmětnou veřejnou zakázku až dodatkem číslo 2 ze dne 12. 10. 2017, který podepsal za SŽDC Ing. M. N. a za společnost S. Ing. T. S. a Ing. I. P. Z uvedeného vyplývá, že je nadále dán předpoklad spolufinancování celé akce i předmětné veřejné zakázky z OPD 2 (do roku 2023) a tuto možnost potvrdil i svědek Ing. P. z Ministerstva dopravy ve své svědecké výpovědi při hlavním líčení.

20. Lze tedy shrnout, že z listinných důkazů ohledně zcela konkrétních zadávacích řízení vyplývá, že obdobné veřejné zakázky v souladu s jejich vyhlášením byly spolufinancovány z evropských fondů, přičemž to bylo zřejmé již v době jejich vyhlášení. Především to vyplývá z opakovaných odpovědí jak Ministerstva dopravy, tak SŽDC. Spolufinancován byl celý projekt tak, jak byl vymezen již v záměru projektu a jak byl schválen Ministerstvem dopravy, a to včetně nákladů na veřejné zakázky na projekt stavby a autorský dozor (tomu odpovídalo i přidělené číslo akce), čehož si byli obvinění v daném případě vědomi již vzhledem ke své činnosti při zpracování záměru projektu. U všech těchto zakázek bylo v rámci vyhlášení uvedeno, že je dán předpoklad financování z prostředků Evropské unie. Tento údaj zde nebyl uveden náhodně, ale vždy vycházel z toho, že takto bylo určeno rozpočtové krytí na realizaci těchto zakázek již ve smlouvě mezi SŽDC a SFDI na příslušný rok, kde tyto projekty byly uvedeny jako ty, u nichž se předpokládá spolufinancování ze zdrojů OPD 1 či OPD 2 (obdobně jako tomu bylo u projednávané veřejné zakázky „Revitalizace trati C. n. C. – T.“). O předpokladu spolufinancování ze zdrojů EU rozhodlo již Ministerstvo dopravy po projednání v centrální komisi, a to sdělením pro SFDI a SŽDC. Tyto veřejné zakázky následně po jejich realizaci byly rovněž ze zdrojů Evropské unie spolufinancovány až do předem předpokládané výše, pokud tedy došlo ke splnění všech podmínek na uznatelnost těchto nákladů. Nálezací soud se k uvedeným sdělením Ministerstva dopravy z května a června roku 2020 vyjádřil v odstavci 245. napadeného rozsudku tak, že celkově v daném období SŽDC zařadilo do plánu investic více než 200 akcí. K tomuto lze doplnit, že akce, ke kterým se uvedená sdělení Ministerstva dopravy vyjadřovala, byly akce/projekty SŽDC na „revitalizaci tratí“ ze shodného období, k nimž byla v Úředním věstníku Evropské unie zveřejněna oznámení. Jednalo se tedy všechno o veřejné zakázky v zásadě srovnatelné se zakázkou „Revitalizace trati C. n. C. – T.“.

21. Vrchní soud v Praze provedl u hlavního líčení jako listinný důkaz část „Sborníku konference železnice 2014“, který podle jeho vyjádření dokladuje fakt, že všichni zainteresovaní byli před vypsáním veřejné zakázky „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ seznámeni s tím, že se již nepočítá s financováním z evropských zdrojů, ale výlučně ze zdrojů národních. Takto odvolacím soudem prezentovaný závěr je však

ve zjevném rozporu se skutečnostmi, které z této listiny fakticky vyplývají. Jedná se v podstatě o prezentaci zástupce SŽDC na uvedené konferenci, která představuje plánované projekty (akce) z nového rozpočtu OPD 2 pro roky 2014 – 2020. Jednak vyjmenovává nové plánované akce a jednak vyjmenovává akce představované projekty, které byly původně připravovány pro financování z OPD 1, nicméně v průběhu projektové přípravy došlo z nějakých důvodů k jejich zdržení. V této skupině je přitom uveden i projekt „Revitalizace trati C. n. C. – T.“. Z uvedené listiny tedy vyplývá, že SŽDC naopak vždy předpokládalo u tohoto projektu spolufinancování z evropských zdrojů, nejprve tedy z OPD 1 a následně z OPD 2, což je pravým opakem tvrzení odvolacího soudu.

22. Jak bylo zmíněno výše, soudy obou stupňů navíc doplnily, že i pokud by úmyslné zavinění bylo možno dovodit, jednání obviněných bylo natolik vzdáleno od dokonání, že se mohlo jednat maximálně o přípravu, která však u uvedeného zločinu trestná není. Rovněž tato úvaha je však nesprávná.

23. Pro dokonání trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 trestního zákoníku postačuje, že pachatel doklad ve smyslu tohoto ustanovení vyhotoví, a tím umožní nesprávné použití nebo zadržování finančních prostředků z evropského rozpočtu. V daném případě navíc obvinění uvedené doklady (podklady k veřejné zakázce) předložili zadavateli veřejné zakázky a podstatné okolnosti vztahující se k těmto podkladům zatajili. Vzhledem k okolnostem tak lze dovodit jejich srozumění s tím, že zadavatel tyto podklady případně předloží příslušným orgánům (Ministerstvu dopravy jako řídicímu orgánu či SFDI jako orgánu zprostředkujícímu) pro účely čerpání finančních prostředků z rozpočtu Evropské unie. Naplnění základní skutkové podstaty zmíněného trestného činu přitom není vázáno ani na způsobení minimální škody, a dokonce ani na to, aby bylo alespoň požádáno o poskytnutí financování z rozpočtu Evropské unie či rozpočtů spravovaných Evropskou unií. U této skutkové podstaty v její základní podobě totiž zákonodárce již postihuje jednání ve své podstatě přípravné. Dokonání uvedeného trestného činu tedy spojuje s pouhým vyhotovením či použitím podkladů a vytvořením možnosti pro nesprávné použití finančních prostředků, a to bez ohledu na existenci dalšího jednání (tj. bez ohledu na podání žádosti o čerpání finanční částky z rozpočtu Evropské unie) a bez ohledu na vznik majetkové škody. Trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 trestního zákoníku je dokonán už v okamžiku, kdy pachatel vytvoří možnost, aby následně nastal poruchový následek. U této skutkové podstaty v její základní podobě je proto nutno bezprostřednost pokusu vykládat ve vztahu k jednání, kterým je již samotné vyhotovování či předkládání podkladů, nikoli až ve vztahu k jednání, kterým je podání žádosti. Ve fázi pokusu tak uvedený trestný čin v daném případě zůstal pouze ve své kvalifikované skutkové podstatě podle § 260 odst. 5 trestního zákoníku, a to z důvodu, že škoda velkého rozsahu nenastala, neboť k podání žádosti o dotaci z programu OPD 2 nedošlo. Není přitom rozhodné, zda se tak stalo z důvodů zahájení trestního stíhání či z důvodů jiných, nezávislých na vůli obviněných.⁷ Jak přitom vyplývá z dikce uvedené skutkové podstaty, pachatelem nemusí být pouze žadatel o finanční příspěvek nebo příjemce finančních prostředků z rozpočtu Evropské unie, ale může jím být kterákoliv jiná osoba participující na jednání popsáném v příslušné skutkové podstatě.

⁷ Mělo dojít k prohlášení železniční stanice M. za kulturní památku.

24. Je proto namístě konstatovat, že důvodem, pro který nebylo jednání obviněných Ing. P. L., Ing. L. H., Ing. P. S. a obviněné právnické osoby S. posouzeno jako zločin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 5 trestního zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, bylo vadné vyhodnocení problematiky zavinění soudy, kteréžto pochybení související s otázkou správnosti hmotně právního posouzení skutku v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu vytýkat lze.⁸ Jak Městský soud v Praze, tak i Vrchní soud v Praze totiž dospěly k nesprávnému závěru, že jednání obviněných by mohlo mít pouze charakter nedbalostního jednání, ačkoliv v daném případě bylo namístě dovodit v jednání obviněných přinejmenším úmysl nepřímý podle § 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku. Úvaha obou soudů, že existovalo jakési všeobecné povědomí mezi osobami zabývajícími se projektováním na železnici, že uvedený typ veřejných zakázek nemusí být nakonec proplácen z evropských zdrojů, ačkoliv je to takto plánováno a inzerováno v rámci vyhlášení veřejných zakázek, jednak nemá oporu v dokazování, a jednak by byla namístě, pokud by se vymezovaly rozdíly mezi úmyslem přímým a úmyslem nepřímým. Jestliže však pachatel ví, že svým jednáním může způsobit následek předpokládaný trestním zákoníkem, a přesto své jednání uskuteční, je namístě učinit závěr, že se jednalo o úmysl nepřímý, neboť s takovým následkem byl srozuměn.

25. Současně již v rozhodnutí soudu prvního stupně byla rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění subjektivní stránky trestného činu ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, přičemž odvolací soud tato skutková zjištění akceptoval a tento zjevný rozpor ještě prohloubil. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu lze spatřovat zejména v tom, že oba soudy v rozporu s listinnými důkazy⁹ dovodily, že obvinění se domnívali, že veřejné zakázky SŽDC v rozhodném období vyhledávané na projekty stavby a autorský dozor nejsou spolufinancovány z evropských zdrojů a jsou hrazeny výlučně s národních zdrojů. Ve zjevném rozporu s jeho skutečným významem jsou pak i závěry, které soudy učinily z tzv. Záměru projektu zpracovávaného obviněnou právnickou osobou S. Dovodily totiž, že z uvedeného dokumentu vyplývalo, že veřejná zakázka na projekt stavby a autorský dozor v předmětné veřejné zakázce bude hrazena výlučně z národních zdrojů. Realita je přitom taková, že záměr projektu z logiky věci předchází vůbec schválení projektu a určení způsobu jeho financování. Vrchní soud v Praze současně v rozporu se skutečným obsahem sdělení Ministerstva dopravy ze dne 28. 5. 2020 a 5. 6. 2020 a dokladů o obdobných veřejných zakázkách vyhledávaných v té době dovodil, že tyto dokumenty mají prokazovat, že veřejné zakázky obdobného typu z evropských prostředků hrazeny nebyly. Uvedené listinné důkazy přitom naopak dokládají, že bylo vcelku běžné spolufinancování uvedeného typu veřejných zakázek právě z evropských zdrojů. Odvolací soud konečně v rozporu se skutečným obsahem příspěvku ve „Sborníku konference železnice 2014“ dovodil, že tento vylučuje možnost, že by obvinění mohli předpokládat hrazení předmětné veřejné zakázky z evropských zdrojů. Obsah příspěvku je přitom opačný, neboť dokládá, že SŽDC dlouhodobě deklarovalo, že uvedená akce a předmětná veřejná zakázka, která byla její součástí, jsou plánovány jako spolufinancované z evropských zdrojů. Právě

⁸ Přiměřeně viz např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1251/2020.

⁹ A dílčím způsobem i v rozporu s výpovědí obviněných.

skutkovými závěry zjevně rozpornými s obsahem listinných důkazů pak soudy podpořily svůj závěr o absenci úmyslného zavinění u obviněných.

26. Pokud tedy za shora uvedených okolností nebyl skutek uvedený pod bodem A. II. výroku o vině ve vztahu k obviněným Ing. P. L., Ing. L. H. a Ing. P. S. kvalifikován rovněž jako zločin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 5 trestního zákoníku ve stadiu pokusu dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a bylo-li současně ze shodného důvodu pod bodem B.) rozsudku nalézacího soudu ohledně obviněné právnické osoby S., jíž bylo přičítáno jednání obviněného Ing. P. L., rozhodnuto o zproštění obžaloby, je zapotřebí učinit závěr, že rozsudkem Městského soudu v Praze byly naplněny dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h), g) trestního řádu. Neakceptoval-li zároveň Vrchní soud v Praze odvolání státního zástupce vrchního státního zastupitelství podané v neprospěch obviněné právnické osoby S., zatížil své rozhodnutí vadou naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu.

27. Ztotožnit se současně nelze ani s rozhodnutím soudů a jejich argumentací ve vztahu k právní kvalifikaci odrážející jednání související s poskytnutím a přijetím úplatku. Městský soud v Praze k tomu v odstavcích 279. až 282. odůvodnění rozsudku mj. uvedl, že provedené důkazy a okolnosti činu ho spolehlivě nepřesvědčily o tom, že finanční prostředky dvakrát převedené na základě smlouvy o propagaci obviněnou právnickou osobou S. na účet TJ FK B. měly příčinnou souvislost a přímou spojitost právě se zadávacím řízením na projektovou dokumentaci k projektu „Revitalizace trati C. n. C. – T.“. V této souvislosti poukázal mj. na dlouhodobé přátelské vztahy mezi Ing. P. L. a Ing. P. S., přičemž druhý z obviněných se přirozeně jako fanda fotbalu snažil získat prostředky pro jím podporovaný fotbalový oddíl. Přihlédl rovněž k časovým souvislostem, pokud podpora fotbalového oddílu TJ FK B. proběhla již v roce 2014, dále ke způsobu poskytnutí finančních prostředků, které neproběhlo skrytě, jakož i k poměrně zanedbatelné výši peněžních prostředků v porovnání s hodnotou veřejné zakázky. Ve vztahu k telefonickému hovoru ze dne 14. 10. 2015¹⁰ soud dovedl, že nemá dostatečnou důkazní sílu na to, aby bylo možno konstatovat, že se jedná o úplatky právě se zajištěním předmětné zakázky. Jako stěžejní je tedy možno akcentovat takový závěr nalézacího soudu, podle něhož nelze spolehlivě dovést, že se v případě plateb jednalo o odměnu právě za tuto konkrétní akci a činnost obviněného Ing. P. S. v rámci zadávacího řízení na projektovou dokumentaci k projektu „Revitalizace trati C. n. C. – T.“.

28. Zmíněný soud však současně doplnil, že rozhodně neuvěřil tomu, že smysl oněch smluv a plateb spočíval v přínosu ve formě propagace obchodní společnosti S., jak se snažili zástupci této společnosti před soudem předstírat. Zdůraznil také, že si je samozřejmě vědom toho, že obviněný Ing. P. S. jakožto pracovník SŽDC (tedy zadavatele veřejných zakázek) byl obecně podjatý při zadávacích řízeních, v nichž se o zakázky ucházela obviněná právnická osoba S., byl v přátelském vztahu k zástupci této společnosti, a neměl by se vůbec takových zadávacích řízení účastnit. Nejen v tomto případě, jak to vyplývá z odposlechů, podle soudu stranil tomuto dodavateli a nezákonně mu poskytoval informace o zadávacích řízeních a jeho uchazečích, to vše s vědomím, že takové informace poskytované obviněné právnické osobě S. k získání zakázky mohou pomoci soutěž ovlivnit. Tím si pak také obviněný Ing. P. S.

¹⁰ V něm obviněný Ing. P. S. v reakci na zvažované snížení peněžních prostředků od S. mj. uvádí „...vzpomeň si, jak jsme bojovali o ten C....“.

evidentně vysloužil privilegium získávat sponzorské dary a platby související s jeho soukromými aktivitami. To se však podle soudu týká obecně jeho vztahu k obchodní společnosti S. a její podpory, nikoli výlučně této konkrétní zakázky a dvou smluv a plateb. Městský soud v Praze v reakci na uvedené zdůraznil, že pokud je vázán zásadou obžalovací, nemohou se tyto jeho závěry odrazit v odsuzujícím rozsudku. Právní kvalifikaci přijetí úplatku a podplácení tedy musel pominout, neboť nebyla dostatečně prokázána jejich přímá a jedinečná souvislost se žalovaným skutkem.

29. Pokud jde o Vrchní soud v Praze, ten se s nalézacím soudem ztotožnil, jeho argumentaci přisvědčil, a konstatoval v podstatě, že se ve věci jednalo i sponzoring na základě uzavřených smluv, který byl poskytován v reakci na přátelský vztah mezi obviněnými Ing. P. L. a Ing. P. S.

30. S takovými závěry soudů se však nelze ztotožnit. K otázce soudy zpochybňované provázanosti poskytnutých peněžních prostředků a konkrétní veřejné zakázky je zapotřebí na úvod zmínit, že z opatřených odposlechů vyplývá, že v podstatě každá komunikace mezi obviněnými Ing. P. L. a Ing. P. S., ve které probírali platby pro TJ FK B. či předání reklamních předmětů pro TJ FK B., byla vedena v rámci hovorů, které se primárně týkaly nezákonného poskytování informací ze zadávacího řízení a činností souvisejících s veřejnou zakázkou „Revitalizace trati C. n. C. – T.“. Nejpodstatnější, nikoli však jediný, je právě soudem citovaný hovor ze dne 14. 10. 2015, v němž obviněný Ing. P. S. v reakci na snahu poskytnout peněžní prostředky v menším rozsahu obviněnému Ing. P. L. připomíná, aby si vzpomněl, „jak bojovali o C.“. Uvedený hovor tedy dokládá, že obvinění spojovali poskytnutí plateb právě s nezákonnou činností obviněného Ing. P. S. v řadě případů a konkrétně právě v případě předmětné veřejné zakázky. Právě tato zakázka pak byla pro obviněné významná a hodná zmínění zejména proto, že v jejím případě ze strany obviněného Ing. P. S. nepostačovalo prosté „hlídání“ potencionálních uchazečů a informování obviněného Ing. P. L., ale vzhledem k pochybení jedné ze společností¹¹ musel zajít mnohem dále a s obviněným Ing. P. L. a dalšími dohodnout a realizovat postup k nezákonnému vyloučení jednoho z uchazečů o veřejnou zakázku tak, aby společnost S. mohla být úspěšná. Uvedený hovor a zjištění z něj vyplývající tudíž nelze bagatelizovat, neboť dokládá, že platby pro TJ FK B. byly poskytovány právě za nezákonnou činnost obviněného Ing. P. S. V této souvislosti je zapotřebí připomenout, že první úplatek ve výši 50.000 Kč byl poskytnut fotbalovému klubu již na základě smlouvy uzavřené dne 16. 3. 2015, nicméně platba samotná se uskutečnila dne 27. 5. 2015, tedy před protiprávním jednáním obviněného Ing. P. S. v souvislosti s veřejnou zakázkou „Revitalizace trati C. n. C. – T.“. Druhá smlouva byla uzavřena a druhá platba realizována v měsících říjnu a listopadu téhož roku. Předmětný hovor ze dne 14. 10. 2015 byl veden pochopitelně v době, kdy obviněný Ing. P. S. vzhledem k pravidelné půlroční periodicitě plateb požadoval po obviněné právnické osobě S., potažmo po obviněném Ing. P. L., poskytnutí plateb pro TJ FK B. Podstatné však je, že činnost obviněného Ing. P. S. zvýhodňující obviněnou právnickou osobu S. pokračovala i po rozhodnutí o zadání veřejné zakázky „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ konsorciu vedenému obviněnou právnickou osobou S. Rovněž ohledně této veřejné zakázky byl obviněný Ing. P. S. nadále činný a měl na starost její realizaci, tedy například to, že budou uznány vícepráce, prodlouženy termíny pro dodání díla a bude od nich nakonec dílo převzato. Z pohledu definice úplatku je přítom

¹¹ Jednalo se o společnost V.-P. (obviněný Ing. L. H.), která rovněž uzavřela nezákonnou dohodu soutěžitelů, nicméně omylem a oproti předchozí dohodě do nabídky uvedla nejnižší nabídkovou cenu.

bez významu, zda k jeho přijetí dojde před obstaráváním věci obecného zájmu, v jeho průběhu nebo dodatečně po obstarání věci obecného zájmu, a to i bez předchozí úmluvy.

31. Provedené důkazy tedy nasvědčují tomu, že obviněný Ing. P. S. obdržel a požadoval úplatek právě též za svoji protiprávní činnost v souvislosti se zmanipulovanou veřejnou zakázkou „Revitalizace trati C. n. C. – T.“. Z hlediska posouzení věci je však klíčovou především další okolnost. Jak bylo připomenuto výše v odstavci 28., Městský soud v Praze v návaznosti na provedené dokazování uzavřel, že rozhodně neuvěřil tomu, že smysl oněch smluv a plateb spočíval v přínosu ve formě propagace obchodní společnosti S. Vedle toho doplnil, že obviněný Ing. P. S. byl obecně podjatý při zadávacích řízeních, ve kterých se o zakázky ucházela obviněná právnická osoba S., a neměl by se vůbec takových zadávacích řízení účastnit. Nejen v tomto případě („Revitalizace trati C. n. C. – T.“) přitom stranil tomuto dodavateli a nezákonně mu poskytoval informace o zadávacích řízeních a jeho uchazečích, to vše s vědomím, že takové informace mohou pomoci soutěž ovlivnit. Tím si pak vysloužil privilegium získávat sponzorské dary a platby související s jeho soukromými aktivitami. Nálezací soud, s jehož argumentací se ztotožnil také soud odvolací, tedy dospěl k závěru, že uvedené peněžní prostředky sice byly poskytnuty jako „odměna“ v návaznosti na konkrétní nezákonnou činnost obviněného Ing. P. S. realizovanou dlouhodobě ve prospěch obviněné právnické osoby S. v souvislosti se zadávacími řízeními, obviněné však nelze uznat vinnými trestnými činy spojenými s uplácením právě proto, že se podle soudu nepodařilo prokázat provázání poskytnutých peněžních prostředků s touto konkrétní veřejnou zakázkou „Revitalizace trati C. n. C. – T.“. Bránit tomu má obžalovací zásada.

32. V návaznosti na uvedené je ale zapotřebí zdůraznit, že zjištění soudu popisující jednání obviněných je v podstatě shrnutím znaků žalovaných úplatkářských trestných činů. Úplatkem je podle § 334 odst. 1 trestního zákoníku neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok. Pro naplnění skutkových podstat úplatkářských trestných činů je pak nezbytné, aby byla dána souvislost mezi předáním finanční částky či jiného zvýhodnění (tj. úplatku) a obstaráváním věcí obecného zájmu, resp. souvislost mezi předáním úplatku a podnikáním pachatele nebo jiné osoby. Bude tomu tak tehdy, jestliže přijatý nebo slíbený úplatek má vztah k činnosti osoby, která věci obecného zájmu sama obstarává, nebo osoby, která přitom spolupůsobí, např. koná přípravné nebo pomocné práce. Obdobně je tomu v případě úplatku v rámci podnikání.¹² Přijetí úplatku předpokládá, že se pachateli nebo jiné osobě skutečně dostalo neoprávněné výhody. K přijetí úplatku může dojít i bez předchozí nabídky nebo slibu. O úplatek se podle zákonné definice jedná i tehdy, když je neoprávněná výhoda určena jiné než uplácené osobě, a to se souhlasem uplácené osoby. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2016 sp. zn. 7 Tdo 746/2016 je přitom pro závěr, že se jedná o úplatek, rozhodující nikoli jeho formální označení,¹³ ale jeho skutečná povaha ve spojení se sledovaným účelem.

¹² Viz Šámal, P. a kol., Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, str. 3163.

¹³ Např. jako sponzorský dar.

33. Shledaly-li přitom soudy, že obviněný Ing. P. S. obdržel předmětné úplatky za svoji protiprávní činnost konanou ve prospěch obviněného Ing. P. L., respektive obviněné právnické osoby S., a to činnost související s veřejnými zakázkami jakožto věcí obecného zájmu,¹⁴ není to důvod pro to, aby byli obvinění s odkazem na obžalovací zásadu zproštěni obžaloby či neshledáni vinným. Takový závěr je totiž v rozporu s obsahem a smyslem uvedené zásady.

34. Obžalovací zásada vyplývající z § 2 odst. 8 a § 220 odst. 1 trestního řádu ukládá soudu rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu, čímž je zároveň stanoven i požadavek na zachování jeho totožnosti. Podle konstantní judikatury a komentářového výkladu se skutkem rozumí určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, která může mít znaky jednoho nebo více trestných činů anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu; jako skutek je taková událost vymezena v příslušném aktu orgánu činného v trestním řízení (v usnesení o zahájení trestního stíhání, v záznamu o sdělení podezření, v obžalobě, v návrhu na potrestání, v dohodě o vině a trestu, v rozsudku, v usnesení o zastavení trestního stíhání atd.). Skutkem je tedy souhrn určitých, konkrétně popsaných skutkových okolností, nikoli jejich právní posouzení. Podstatu skutku tvoří jednání pachatele a následek, který tím byl způsoben a který je relevantní z hlediska trestního práva hmotného. Podstata skutku z hlediska § 220 odst. 1 trestního řádu tedy spočívá v účasti obviněného na určité události popsané v žalobním návrhu, ze které vzešel následek porušující nebo ohrožující zájmy chráněné trestním zákoníkem.¹⁵ Na zachování totožnosti skutku přitom nemají vliv změny v okolnostech, které individualizují žalovaný skutek z hlediska času, místa a způsobu spáchání činu, formy zavinění, rozsahu následku a motivace, když jinak shoda v následku či jednání není dotčena.

35. V posuzovaném případě přitom byla zachována totožnost skutku i v případě, že by nalézací soud dospěl k závěru (a takto případně upravil popis skutku), že úplatky od obviněného Ing. P. L. pro obviněného Ing. P. S. byly poskytovány nejen za jeho činnost spojenou s veřejnou zakázkou „Revitalizace trati C. n. C. – T.“, ale i v návaznosti na nezákonnou činnost obviněného Ing. P. S. pro obviněnou právnickou osobu S. související s jinými veřejnými zakázkami zadavatele SŽDC. I při takové změně by byla zachována totožnost skutku, co se týče jednání obviněného Ing. P. L., které je přičitatelné obviněné právnické osobě S., a rovněž co se týče jednání obviněného Ing. P. S. Jednání obviněných by stále v souladu s podanou obžalobou a usnesením o zahájení trestního stíhání spočívalo v tom, že obviněný Ing. P. S. v jednom případě přijal a v jednom případě žádal a přijal od obviněného Ing. P. L. finanční plnění v celkové výši 100.000 Kč pro FK TJ B. za zvýhodnění obviněné právnické osoby S. v zadávacích řízeních zadavatele SŽDC, ve kterých se uvedená společnost účastnila jako uchazeč o veřejné zakázky. Rovněž by byla zachována totožnost skutku, co se týče následku takového jednání, tedy porušení zájmů chráněných trestním zákoníkem, v tomto případě zájmu na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu, tedy na ochraně čistoty veřejného života a podnikatelského prostředí.

¹⁴ A není zásadní, zda se jednalo jen o zmanipulovanou veřejnou zakázku „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ nebo také o aktivity spojenou s jinými veřejnými zakázkami.

¹⁵ Viz např. rozhodnutí publikované pod č. R 64/1973 a další.

36. Pouze na okraj je vhodné doplnit, že z hlediska naplnění znaků úplatkářských trestných činů je bez významu vzájemný poměr výše úplatku a hodnoty veřejné zakázky. Nikde a nikým není určeno, jaká je přiměřená výše poskytovaného a přijímaného úplatku v obdobných případech. S tím ostatně koresponduje i judikatura soudů, podle níž z hlediska naplnění přinejmenším základní skutkové podstaty obdobných trestných činů výše úplatku není rozhodující. Zákon nestanoví žádnou hodnotovou hranici, přičemž v oblasti výkonu státní moci a správy nelze tolerovat zásadně žádné úplatky, a to ani nepatrné hodnoty.¹⁶

37. Stejně tak nehraje žádnou roli forma poskytnutí úplatku či jeho označení. Závěr o korupční trestné činnosti nelze vázat na explicitní vyjádření pachatelů, že žádají či nabízejí „úplatek“. Není současně vyžadováno, aby byl úplatek poskytován skrytě či tajně, a tedy aby nebyl kupříkladu veden v účetnictví, jako tomu bylo v případě peněžních prostředků poskytnutých ze strany obviněné obchodní společnosti S. Ostatně Městský soud v Praze v posuzované trestní věci jednoznačně konstatoval, že rozhodně neuvěřil tomu, že smysl smluv a plateb spočíval v přínosu ve formě propagace obchodní společnosti S. Nelze navíc přehlédnout, že předmětné platby byly obviněnou právnickou osobou S. poskytovány v podstatě skrytě, neboť byly deklarovány jako platby za reklamu, která se však podle soudu neuskutečnila či uskutečnila jen v mizivé hodnotě, a navíc byly poskytovány subjektu odlišnému od obviněného Ing. P. S. Takový způsob poskytnutí úplatku byl naopak zcela v zájmu obviněné právnické osoby S. a obviněného Ing. P. L., neboť peněžní prostředky byly zdánlivě legálně deklarovány v účetnictví společnosti S. jako náklady na reklamu a účetně sloužily jako výdaje údajně vynaložené společností S. na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmu. Samotná skutečnost, že se plnění uskutečnilo na základě řádně uzavřené smlouvy a posléze se promítlo do účetnictví obviněné právnické osoby S. tedy není právně relevantní z hlediska posouzení toho, zda se jednalo o úplatek.¹⁷ Ten může být poskytnut i cestou formálně řádně uzavřené smlouvy (darovací, sponzorské, reklamní apod.).

38. Závěrem je zapotřebí shrnout, že soudy se, obdobně jako v případě trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, dopustily nesprávného právního posouzení skutku. Ve světle legální definice úplatku totiž nevyhodnotily poskytnuté platby jako úplatek ve smyslu § 334 odst. 1 trestního zákoníku, což našlo svůj odraz v nesprávné právní kvalifikaci. Současně je rozhodnutí soudů zatíženo vadou zjevného nesouladu skutkových zjištění určujících pro naplnění znaků trestného činu, a provedených důkazů. Ačkoliv totiž nalézací soud na straně jedné konstatoval, že z provedených důkazů vyplývá, že obviněný Ing. P. S. v zadávacích řízeních zadavatele SŽDC stranil obviněné právnické osobě S. a vzhledem k své podjatosti se těchto řízení neměl vůbec účastnit, přičemž uvedené obchodní společnosti zjednal výhodu v zadávacím řízení k veřejné zakázce „Revitalizace trati C. n. C. – T.“ jakož i v dalších zadávacích řízeních, a za toto si pak vysloužil privilegium získávat od obviněné právnické osoby S. platby související s jeho soukromými aktivitami spojenými s fotbalovým oddílem TJ FK B., přičemž takto poskytovaná plnění nebyla ve skutečnosti plněním za reklamní služby a předmětné smlouvy pouze zakrývaly skutečný důvod plnění, v jednání obviněných přesto žalované úplatkářské trestné činy

¹⁶ Srov. např. rozhodnutí publikované pod č. R 17/1978.

¹⁷ Viz již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2016 sp. zn. 7 Tdo 746/2016.

neshledal. Důsledkem uvedených nedostatků naplňujících dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) trestního řádu pak byla nesprávná právní kvalifikace jednání obviněných, resp. nedůvodné zproštění obviněné právnické osoby. Konkrétně jednání obviněného Ing. P. L. tedy mělo být posouzeno rovněž jako přečin podplacení podle § 332 odst. 1 alinea první a alinea druhá trestního zákoníku, přičemž shodná právní kvalifikace měla být přisouzena i jednání obviněné právnické osoby S., jíž je přičítáno jednání obviněného Ing. P. L. Ohledně obviněného Ing. P. S., pokud by byly ve věci shledány důvody vyloučení jednočinného souběhu trestného činu přijetí úplatku podle § 331 trestního zákoníku s trestným činem zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku,¹⁸ mělo být jednání, kterým byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2020 sp. zn. 4 T 2/2019 uznán vinným, posouzeno jako zločin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 trestního zákoníku. Neakceptoval-li zároveň odvolací Vrchní soud v Praze odvolání státního zástupce podané v neprospěch obviněné právnické osoby S., své rozhodnutí nadto zatížil vadou ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhují,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 2021 sp. zn. 9 To 26/2021, a to v tom rozsahu, v jakém jím bylo rozhodováno o odvoláních podaných proti rozsudku soudu prvního stupně ohledně výroku o vině obviněných Ing. P. L., Ing. L. H. a Ing. P. S. za jednání pod bodem A. II. a dále ohledně zprošťujícího výroku týkajícího se obviněné právnické osoby S. P. a.s. pod bodem B., dále zrušil ohledně všech uvedených obviněných i předcházející rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2020 sp. zn. 4 T 2/2019 ve výroku o vině pod bodem A. II. a ve zprošťujícím výroku pod bodem B., jakož zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušené části rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřuji i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 21. ledna 2022

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce

¹⁸ K tomu srov. Šámal, P. a kol., Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, str. 2627.